

Rent og urent - afhænger det af øjnene der ser?

Hanne Hvingelby
Specialuddannet hygiejnesygeplejerske,
Master i Sundhedsantropologi

Hvad betyder ordet ren?

- og hvad er så det modsatte?

Betydning	Det modsatte?
renlig, soigneret, velplejet	Urenlig, Usoigneret, uplejet (?)
pletfri, ubesmittet, intakt,	Plettet, besmittet, defekt (?)
ufordærvet, uforfalsket, uskyldig, ægte; komplet	Fordærvet, falsk, skyldig, uægte, inkomplet (?)

Sproget.dk

En portør henter patienten til røntgen - han er iført handsker og mundbind.

To radiografer tager imod patienten iført handsker, mundbind og overtrækskittel. De kigger på patienten og drøfter, om de kan nøjes med at flytte på selve madrassen, hun ligger på. Det er en tynd madras med håndtag i siderne, som ligger løst på båren. De skubber røntgenpladen ind under båren og trækker lidt i madrassen. Den ene radiograf beder portøren trykke på knappen, som tager røntgenbillederne, fordi han stadig har "rene hænder".

Patienten i isolation pga. fund af antibiotikaresistente bakterier i urin ved sidste indlæggelse.

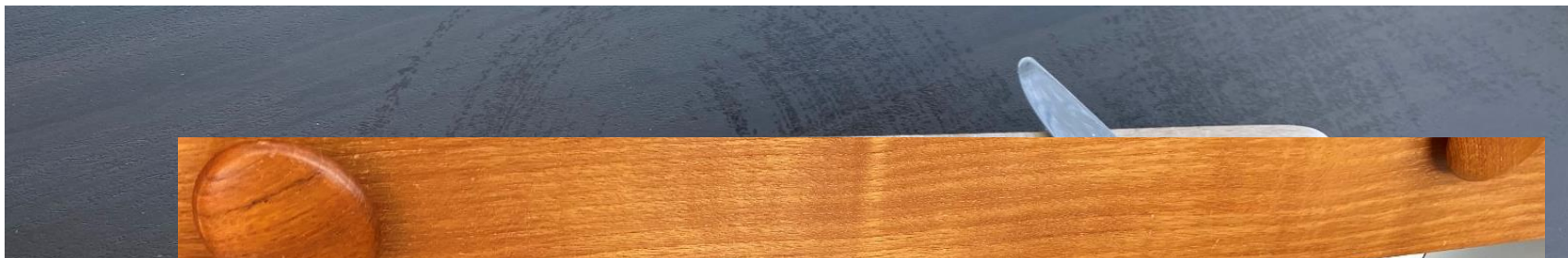

Ifølge den britiske antropolog Mary Douglas (1921-2007), så går forestillingen om det forurenede langt tilbage - forud for vores viden om mikroorganismer.

”If we can abstract pathogenicity and hygiene from our notion of dirt, we are left with the old definition of dirt as matter out of place”

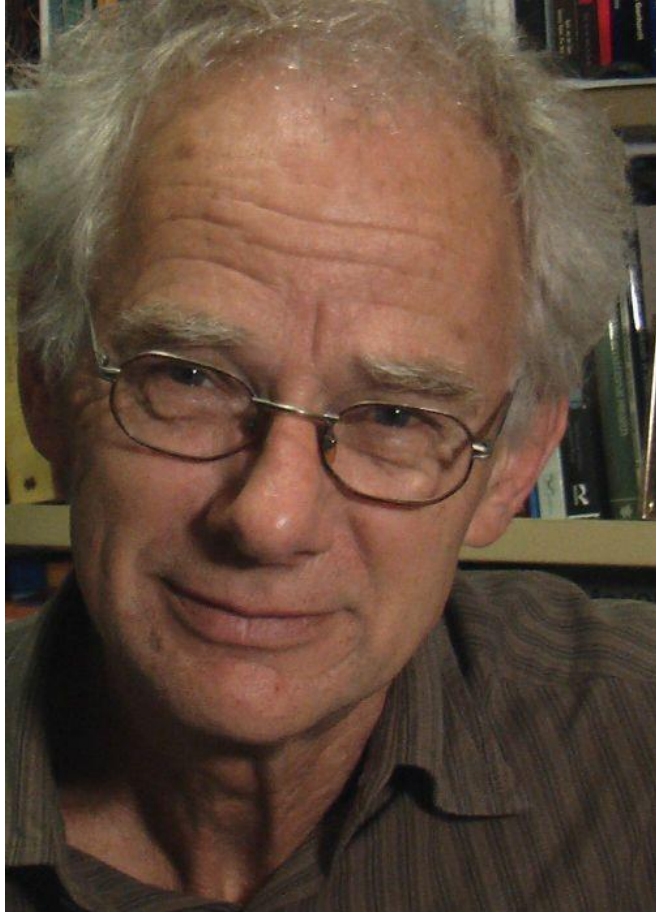

”Men de patienter, de passer bare ikke ind her hos os...de tager for meget tid” siger en sygeplejerske.

En ung læge tilføjer: ”De patienter – de generer da alle steder.”

Overhørt i frokoststuen om isolationspatienter i en afdeling.

Sjaak van der Geest, nulevende
hollandsk antropolog:

”whose matter is it?
...determines the experience of
disgust”

Kontekst og relation

”Her er der en meget ligefrem tone, det skal du være forberedt på – og det med hygiejne – det er som det er. Vi lever med det.” *Leder i en akutafdeling*

”Jeg tager bad og skrubber mine arme med sæbe. Jeg prøver at få de andre til at gøre det også. Efter jeg er startet på det er jeg meget mindre syg” *Sygeplejerske i samme afdeling*

Om noget er rent eller urent

Afhænger af:

- **Uddannelse – fx viden om mikroorganismer, smitteveje, evne til at risikovurdere og afveje hensyn mm.**
- **Opdragelse/vaner – fødderne på bordet**
- **Kontekst – fx om vi er hjemme eller på arbejde, er vi på en operationsafdeling eller i borgerens eget hjem?**
- **Relationen til ”den anden”.**

Hvordan kan vi bruge denne viden i vores sundhedsfaglige arbejde?

*Den vigtigste enkeltstående
infektionsforebyggende indsats er*

Håndhygiejne

”Der er således beskrevet en efterlevelse af håndhygiejne på mellem 5-89%, i snit 38,7% og med flest undladelser af håndhygiejne før rene procedurer, ved ikke synlig forurening samt ved kortvarig kontakt”

NIR - Håndhygiejne

”Behøver jeg at skifte overtrækskittel mellem de to COVID-19/MRSA/influenza patienter? De fejler jo alligevel det samme....”

”Behøver vi at benytte sterile handsker til kateterskyl i borgerens eget hjem? Det er jo hans egne bakterier... og derudover så er sterile handsker altså dyre”

Den unge sygeplejerske tømmer patientens urinpose med højre hånd, hvor hun har handske på.

Med venstre hånd holder hun sin mobil telefon.

”Jeg venter en meget vigtig telefonopringning”, siger hun....

Når grænserne mellem "dem og os" udviskes...

"Jamen jeg kan da ikke tage forklæde på, når jeg skal vaske Vera – jeg kender hende jo" (overhørt på plejehjemmet)

"Herregud – det er jo bare en tisseble..." (i vuggestuen)

Overhørt på

”Hvilken evidens er der for, at øreringe er et problem?”

”Hvilken evidens er der for at hjelmhue er bedre end kalot?”

”Jeg ser altså dum ud med hjelmhue på...”

Under COVID-19

”Hvorfor må vi ikke få operationsshuer – hvad nu hvis patienten hoster og det rammer mit hår?”

**Hvis vi bekymrer os på egne
vegne....**

Om noget er rent eller urent

Afhænger i en professionel kontekst af:

- Uddannelse, viden, træning, kritisk stillingtagen, klinisk vurdering.

---og når viden ikke slår til, så tager vi også udgangspunkt i:

- Opdragelse, værdier, normer, og vaner
- Kontekst og relation

